

Õiguskantsler

Heljo Pikhof
Riigikogu õiguskomisjon
oiguskomisjon@riigikogu.ee

Teie nr

Meie 18.10.2016 nr 6-8/160511/1604198

Avaliku teenistuse ametipiirangud eelnõus 268 SE

Austatud Riigikogu õiguskomisjoni esimees

Õiguskantsler tegi 29.04.2016 Riigikogule [ettepaneku](#) kaaluda eluaegsete ametipiirangute põhiseaduspärasust. Riigikogu otsustas ettepanekut toetada. Tänan õiguskomisjoni eelnõu väljatöötamise ning puudutatud ametkondade ulatusliku kaasamise eest, samuti õiguskantslerile antud võimaluse eest eelnõu kohta arvamust avaldada. Üksikasjalikke soovitusi normiloomeks õiguskantsler anda ei saa, ent alljärgnevalt on esitatud paar üldisemat mõtet.

On vaieldamatu, et avaliku võimu rakendamist saab usaldada vaid inimesele, keda saab usaldada, kellel on vajalik väljaõpe ning kes vastab ka muul moel igakülselt ametikoha nõuetele. Hinnates, kas avaliku võimu rakendaja koha konkreetne taotleja on aus, Eestile lojaalne, usaldusväärne ja asjatundlik, saab arvestada tema varasemat tegevust. See on eriti oluline avaliku teenistuse eriliselt kõrget usaldust eeldavates ametites, kus otsustatakse Põhiseaduse kontekstis kõige olulisemaid küsimusi, ning kus saab ulatuslikult piirata õiguseid ja vabadusi.

Kehtivates seadustes oleva mõistelise segaduse ja põhiseadusevastaste piirangute kaotamiseks põhimõtteliselt sobib viitamine konkreetsetele kuritegudele, mille toimepanemine välistab automaatselt, erandi ja kaalutlusruumita eluks ajaks sisenemise teenistusse. Neil juhtudel peab ametisse nimetajal olema võimalik saada karistusregistrist andmeid kantud ja kustunud karistuste kohta. Seal, kus eluaegne absoluutne keeld on põhiseadusevastane (vt ka ettepanekus viidatud Riigikohtu üldkogu otsust õiguse kohta peale karistuse kandmist ja sellele järgneva enese õiguskuulekuse tõestamise aja möödumist nõ puhtalt lehelt edasi minna) on võimalik ette näha erandi tegemise kord juhuks, kui absoluutne välistus on konkreetse inimese puhul ilmselgelt ebaproportsionaalne ja ametisse võtja hinnangul inimene vastab kõikidele teenistuses esitatavatele nõuetele, sh õiguskuulekuse ja usaldusväärse nõudele (sh nt praeguseks dekriminaliseeritud või alaealisena toimepandud kuritegude puhul).

Sellise lahendusega ei kaasne ebaväärikate ja –usaldusväärsete inimeste teenistusse võtmise.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Helen Kranich 693 8446; Helen.Kranich@oiguskantsler.ee

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee